DİLBİLGİSİ: ARAPÇADA MEHMÛZ FİİLLER

القواعِد: الأفعال المهموزة

Sahîh fiiller grubunun üçüncü ögesi olan *Mehmûz fiiller* (الأفعال المهموزة) yapısında hemze bulunan fiillerdir. Mehmûz fiiller, hemzenin fiilin başında, ortasında veya sonunda oluşuna göre üçe ayrılırlar.

İlk harfi, yani fâu'l-fi'l'i hemzeli olan fiillere mehmûzu'l-fâ (örneğin: أَكَلَ); orta harfi, yani 'aynu'l-fi'l'i hemzeli olan fiillere mehmûzu'l-'ayn (örneğin: سَأَلَ); son harfi, yani lâmu'l-fi'l'i hemzeli olan fiillere de mehmûzu'l-lâm (örneğin: قَرَأَ) adı verilir.

Hangi türden olursa olsun mehmûz fiillerin mâzî ve muzâri çekimleri, tıpkı sâlim bir fiilin mâzî ve muzâri çekimi gibidir. Şimdi bu fiillerin mâzî ve muzâri çekimlerini inceleyelim.

Mehmûzu'l-fâ'nın Mâzî Çekimi

Mehmûzu'l-fâ türünden bir fiil olan أَكَلَ fiili, birinci kalıptandır. Mâzî ve muzâri çekimi aşağıdaki gibidir.

Çoğul (Cem')	İkil (Tesniye)	Tekil (Mufred)	
هُمْ أَكَلوا Onlar yediler	هُما أَكَلاَ O ikisi yedi	هُوَ أَكَلَ O yedi	Gâib
هُنَّ أَكَلْنَ Onlar yediler	هُما أَكَلَتا O ikisi yedi	هِيَ أَكَلَتْ O yedi	Gâibe
أَنْتُمْ أَكَلْتُمْ Sizler yediniz	أَنْتُما أَكَلْتُما Siz ikiniz yediniz	أَنْتَ أَكَلْتَ Sen yedin	Muhâtab
أَنْتُنَّ أَكَلْتُنَّ Sizler yediniz	أَنْتُما أَكَلْتُما Siz ikiniz yediniz	أَنْتِ أَكَلْتِ Sen yedin	Muhâtaba
نَحْنُ أَكَلْنا Biz yedik		أَنا أَكَلْتُ Ben yedim	Mutekellim

Şimdi mehmûzu'l-fâ'nın mâzî formu ile kurulu aşağıdaki cümlelerin i'râbını yapalım:

أَكَلَ المَرِيضُ الطّعامَ. (Hasta yemeği yedi.)

أَكَلَ : Mâzî fiil (mehmûz), üçüncü tekil şahıs, eril.

المَرِيضُ : Fâil, merfû, ref alâmeti sondaki damme.

الطّعامَ : Mef'ûlun bih, mansûb, nasb alâmeti sondaki fetha.

Mehmûzu'l-fâ'nın Muzâri Çekimi

Çoğul (Cem')	İkil (Tesniye)	Tekil (Mufred)	
هُمْ يَأْكُلون Onlar yiyorlar, yerler	هُما يَأْكُلانِ O ikisi yiyor, yer	هُوَ يَأْكُلُ O yiyor, yer	Gâib
هُنَّ يَأْكُلْنَ Onlar yiyorlar, yerler	هُما تَأْكُلانِ O ikisi yiyor, yer	هِيَ تَأْكُلُ O yiyor, yer	Gâibe
أَنْتُمْ تَأْكُلونَ Sizler yiyorsunuz, yersiniz	أَنْتُما تَأْكُلانِ Siz ikiniz yiyorsunuz, yersiniz	أَنْتَ تَأْكُلُ Sen yiyorsun, yersin	Muhâtab
أَنْتُنَّ تَأْكُلْنَ Sizler yiyorsunuz, yersiniz	أَنْتُما تَأْكُلانِ Siz ikiniz yiyorsunuz, yersiniz	أَنْتِ تَأْكُلِين Sen yiyorsun, yersin	Muhâtaba
نَحْنُ نَأْكُلُ Biz yiyoruz, yeriz		أَنا آكُلُ Ben yiyorum, yerim	Mutekellim

dikkat

Mehmûz fiillerin olumsuz çekimleri de tıpkı sâlim fiillerin olumsuz çekimleri gibidir. Birinci kitapta da değinildiği gibi mâzî olumsuz çekiminde fiilin başına ما; muzâri olumsuz çekiminde fiilin başına لا veya ما olumsuzluk edatları getirilir.

Mehmûzu'l fâ'nın muzârisi ile kurulan aşağıdaki cümlenin i'râbını yapalım:

(Öğrenci, öğle yemeğini okulda yemiyor.) لا يأْكُلُ الطّالِبُ الغداءَ في المَدْرَسَةِ.

لا : Olumsuzluk edatı
يأْكُلُ : Muzâri fiil (mehmûz), üçüncü tekil şahıs, eril.
الطّالِبُ : Fâil, merfû, ref alâmeti sondaki damme.
الغَداءَ : Mef'ûlun bih, mansûb, nasb alâmeti sondaki fetha.
في : Harf-i cer
المَدْرَسةِ : Mecrûr, cer alâmeti sondaki kesra.

Mehmûzu'l-lâm'ın Mâzî Çekimi

Mehmûzu'l-lâm türünde olan قَرَأَ fiili tıpkı sâlim bir fiil gibi çekilir. Mâzî çekimi aşağıdaki gibidir.

Çoğul (Cem')	İkil (Tesniye)	Tekil (Mufred)	
هُمْ قَرَؤوا Onlar okudular	هُما قَرَآ (قَرَأا) O ikisi okudu	هُوَ قَرَأَ O okudu	Gâib
هُنَّ قَرَأْنَ Onlar okudular	هُما قَرَأَتا O ikisi okudu	هِيَ قَرَأَتْ O okudu	Gâibe
أَنْتُمْ قَرَأْتُمْ Sizler okudunuz	أَنْتُما قَرَأْتُما Siz ikiniz okudunuz	أَنْتَ قَرَأْتَ Sen okudun	Muhâtab
أَنْتُنَّ قَرَأْتُنَّ Sizler okudunuz	أَنْتُما قَرَأْتُما Siz ikiniz okudunuz	أَنْتِ قَرَأْتِ Sen okudun	Muhâtaba
نَحْنُ قَرَأْنا Biz okuduk		أَنا قَرَأْتُ Ben okudum	Mutekellim

Şimdi mehmûzu'l-lâmın mâzî formu ile kurulu aşağıdaki cümlenin i'râbını yapalım:

(İmam, Kur'ân-ı Kerîm'den iki sayfa okudu.) قَرَأَ الإمامُ صَفْحَتَيْنِ مِن القُرْآنِ الكَريمِ.

قَرَأَ : Mâzî fiil (mehmûz), üçüncü tekil şahıs, eril.

الإمامُ : Fâil, merfû, ref alâmeti sondaki damme.

صَفْحَتَيْنِ : Mef'ûlun bih, mansûb, nasb alâmeti sondaki "ي - ye", çünkü ikil bir isim.

من : Harf-i cer

القُرْآنِ : Mecrûr, cer alâmeti sondaki kesra.

الكَريمِ : القُرْآنِ'nin sıfatıdır, dolayısıyla onun gibi tekil, eril, belirli ve mecrûrdur.

Mehmûzu'l-lâm'ın Muzâri Çekimi

قَرَأَ fiili üçüncü kalıptandır. Muzâri çekimi aşağıdaki gibidir.

Çoğul (Cem')	İkil (Tesniye)	Tekil (Mufred)	
هُمْ يَقْرَؤُونَ Onlar okuyorlar, okurlar	هُما يَقْرَآنِ O ikisi okuyor, okur	هُوَ يَقْرَأُ O okuyor, okur	Gâib
هُنَّ يَقْرَأْنَ Onlar okuyorlar, okurlar	هُما تَقْرَآنِ O ikisi okuyor, okur	هِيَ تَقْرَأُ O okuyor, okur	Gâibe
أَنْتُمْ تَقْرَؤُونَ Sizler okuyorsunuz, okursunuz	أَنْتُما تَقْرَآنِ Siz ikiniz okuyorsunuz, okursunuz	أَنْتَ تَقْرَأُ Sen okuyorsun, okursun	Muhâtab
أَنْتُنَّ تَقْرَأْنَ Sizler okuyorsunuz, okursunuz	أَنْتُما تَقْرَآنِ Siz ikiniz okuyorsunuz, okursunuz	أَنْتِ تَقْرَئِينَ Sen okuyorsun, okursun	Muhâtaba
نَحْنُ نَقْرَأُ Biz okuyoruz, okuruz		أنا أقْرَأُ Ben okuyorum, okurum	Mutekellim

Mehmûzu'l-lâm'ın muzârisi ile kurulan şu cümlenin i'râbını yapalım:

(Iraklı kız, peygamberlerin kıssalarını okuyor.) تَقْرَأُ البِنْتُ العِراقِيَّةُ قَصَصَ الأَنْبياءِ.

تَقْرَأُ : Muzâri fiil (mehmûz), üçüncü tekil şahıs, dişil.

البِنْتُ : Fâil, merfû, ref alâmeti sondaki damme.

العِراقِيَّةُ : البِنْتُ'nun sıfatıdır, dolayısıyla onun gibi tekil, dişil, belirli ve merfûdur.

قَصَصَ : Mef'ûlun bih, mansûb, nasb alâmeti sondaki fetha; ayrıca muzâf.

الأَنْبِياءِ : Muzâfun ileyh, mecrûr, cer alâmeti sondaki kesra.

dikkat

Mehmûzu'l-'ayn türünün mâzî ve muzâri çekimi de tıpkı sâlim bir fiil gibi olduğundan burada tekrar edilmemiştir.

Öğrenme Çıktısı

2 Mehmûz fiillerin di'li geçmiş zaman ve şimdiki zaman çekimlerini yapabilme

Araştır/ Tekrarla 2

سَأَلَ fiili, 3. kalıptandır. Mâzî ve muzâri çekimlerini defterinize yazınız.

İlişkilendir/ Karşılaştır

Kur'ân-ı Kerîm'in "Bakara Sûresi" 108. ve "Araf Sûresi" 99. ayet-i kerimelerinde bulunan mehmûz fiilleri tespit ediniz.

Anlat/ Paylaş

Arapça öğrenen arkadaşlarınızla öğrendiğiniz mehmûz fiillerin bir listesini oluşturup, bu fiillerin hangi tür mehmûz fiil olduğunu birbirinize sorunuz.

dikkat

Hemzenin yazımı kelime içinde bulunduğu yere göre değişiklik göstermektedir. Hemze sözcüğün ilk harfi olduğunda her zaman elif üzerine yazılır. Hemze ortada olduğunda kendi harekesine ve kendisinden önceki harfin harekesine bakılır, hangisi daha güçlüyse o harekeye uygun bir harf üzerine yazılır. Örneğin fetha ise "elif", damme ise "vâv", kesra ise "ye" üzerine yazılır. Hemze sonda olduğunda ise sadece kendisinden önceki harfin harekesine uygun bir harf üzerine yazılır. Araplar bu kuralı öğretirken harekeleri güçlüden zayıfa doğru sıralarlar, buna göre harekeler en güçlüden zayıfa doğru sırasıyla kesra, damme, fetha, sükûn şeklindedir.

Örneğin, hemzenin ortada geldiği تَقْرَئِينَ fiilinde hemzenin harekesi kesra, kendisinden önceki harfin harekesi fethadır ve kesra daha güçlü bir hareke olduğundan hemze ona uygun olarak ي üzerine yazılmıştır. Yine hemzenin ortada geldiği يَقْرَؤُونَ fiilinde hemzenin harekesi damme, kendisinden önceki harfin harekesi fethadır ve damme daha güçlü bir hareke olduğundan hemze ona uygun olarak و üzerine yazılmıştır.

MEHMÛZ FİİLLERDE EMİR VE NEHİY ÇEKİMİ

الأمرُ و النهيُ في الأفعال المهموزة

Mehmûz Fiilin Emr-i Hâzır Çekimi

Mehmûzu'l-fâ olan أَكَلَ (yedi) fiilinden emr-i hâzır kipi elde etmek istediğimizde, yine sulâsî fiillerde emr-i hâzır kipinin bulunuşuna ilişkin yolu izlememiz gerekmektedir. Buna göre:

1. Fiilin ikinci şahıs muzârisi (eril) alınır: أَنْتَ تَأْكُلُ
2. Baştaki muzâraat harfi atılır: أْكُلُ
3. Baştaki muzâraat harfi atıldıktan sonra ardından gelen harf okunamadığı için başa elif harfi getirilir. 'Aynu'l-fiil dammeli olduğu için bu elif damme ile harekelenir.
4. Son işlem olarak fiilin sonu cezm edilir: أُأْكُلْ. Hemzenin yazım kuralı uyarınca (kendisinden önceki hareke damme olduğundan) artık elif üzerinde değil, vav üzerinde yazılır: أُؤْكُلْ

Günlük hayatta çok sık kullanılan أَكَلَ fiilinin أُؤْكُلْ *u'kul* biçimindeki emir formu ve أَكَلَ ile aynı yapı ve kalıpta olan أَخَذَ (aldı) fiilinin أُؤْخُذْ biçimindeki emir formu telaffuz zorluğu dolayısıyla çoğu zaman hemzeli ilk heceleri atılmak suretiyle كُلْ *kul* ve خُذْ *huz* biçiminde kullanılır. Kur'ân-ı Kerîm'de de sadece bu formlarıyla yer alırlar. (Bkz. örneğin Bakara Sûresi, 35, 57-58, 63 ve 93. ayetler; Nisâ Sûresi, 4 ve 71. ayetler; Meryem Sûresi, 12 ve 26. ayetler; Araf Sûresi 31. ayet; Tevbe Sûresi 103. ayet)

Emr-i hâzır bulma kuralını, ikinci şahsa ait diğer formlar üzerinde de uygulayacak olursak, şöyle bir sonuç elde ederiz:

أَنْتُما تَأْكُلانِ ← أُؤْكُلا ← كُلا

أَنْتُمْ تَأْكُلونَ ← أُؤْكُلُوا ← كُلوا

أَنْتِ تَأْكُلينَ ← أُؤْكُلِي ← كُلي

أَنْتُما تَأْكُلانِ ← أُؤْكُلا ← كُلا

أَنْتُنَّ تَأْكُلْنَ ← أُؤْكُلْنَ ← كُلْنَ

Buna göre, أَكَلَ fiilinin emr-i hâzır kipinin çekimini şu şekilde düzenleyebiliriz:

Çoğul (Cem')	İkil (Tesniye)	Tekil (Mufred)	
أَنْتُمْ كُلوا Sizler yiyiniz	أَنْتُما كُلا Siz ikiniz yiyin	أَنْتَ كُلْ Sen ye	Muhâtab
أَنْتُنَّ كُلْنَ Sizler yiyiniz	أَنْتُما كُلا Siz ikiniz yiyin	أَنْتِ كُلي Sen ye	Muhâtaba

Burada **mehmûzu'l-'ayn**'ın emir çekimine de kısaca değinmemiz yerinde olacaktır.

Örneğin سَأَلَ (sordu) fiilinden emr-i hâzır kipi elde etmek istediğimizde, yine sulâsî fiillerde emr-i hâzır kipinin bulunuşuna ilişkin yolu izlememiz gerekmektedir. Buna göre:

1. Fiilin ikinci şahıs muzârisi (eril) alınır: أَنْتَ تَسْأَلُ
2. Baştaki muzâraat harfi atılır: سْأَلُ
3. Baştaki muzâraat harfi atıldıktan sonra ardından gelen harf okunamadığı için başa elif harfi getirilir. 'Aynu'l-fiil fethalı olduğu için bu elif kesra ile harekelenir.
4. Son işlem olarak fiilin sonu cezm edilir: اِسْأَلْ

Buna göre, سَأَلَ fiilinin emr-i hâzır kipinin çekimini şu şekilde düzenleyebiliriz:

Çoğul (Cem')	İkil (Tesniye)	Tekil (Mufred)	
أَنْتُمْ اِسْأَلُوا Sizler sorunuz	أَنْتُمَا اِسْأَلَا Siz ikiniz sorun	أَنْتَ اِسْأَلْ Sen sor	Muhâtab
أَنْتُنَّ اِسْأَلْنَ Sizler sorunuz	أَنْتُمَا اِسْأَلَا Siz ikiniz sorun	أَنْتِ اِسْأَلِي Sen sor	Muhâtaba

Son harfi hemzeli olan (mehmûzu'l-lâm) قَرَأَ fiilinin emr-i hâzır çekimini de aşağıdaki tabloda inceleyelim. Emr-i hâzır kuralına göre:

1. Fiilin ikinci şahıs muzârisi (eril) alınır: أَنْتَ تَقْرَأُ
2. Baştaki muzâraat harfi atılır: قْرَأُ
3. Baştaki muzâraat harfi atıldıktan sonra ardından gelen harf okunamadığı için başa elif harfi getirilir. 'Aynu'l-fiil fethalı olduğu için bu elif kesra ile harekelenir.
4. Son işlem olarak fiilin sonu cezm edilir: اِقْرَأْ

Buna göre üçüncü kalıptan olan قَرَأَ fiilinin emr-i hâzır kipinin çekimini şu şekilde düzenleyebiliriz:

Çoğul (Cem')	İkil (Tesniye)	Tekil (Mufred)	
أَنْتُمْ اِقْرَؤُوا Sizler okuyunuz	أَنْتُمَا اِقْرَآ Siz okuyun	أَنْتَ اِقْرَأْ Sen oku	Muhâtab
أَنْتُنَّ اِقْرَأْنَ Sizler okuyunuz	أَنْتُمَا اِقْرَآ Siz ikiniz okuyun	أَنْتِ اِقْرَئِي Sen oku	Muhâtaba

Mehmûz Fiilin Nehy-i Hâzır Çekimi

Nehy-i hâzır çekiminin kuralını artık biliyorsunuz: İkinci şahıs muzâri formun başına "*lâ en-nâhiye* – nehiy lâ'sı" getirilmek suretiyle yapılır. "Nehiy lâ'sı"nın muzâri fiili cezm ettiğini hatırlayalım. Şimdi أَكَلَ fiilinin nehy-i hâzır çekimini ilgili şahıslar için yapalım:

Çoğul (Cem')	İkil (Tesniye)	Tekil (Mufred)	
أَنْتُمْ لا تَأْكُلوا Sizler yemeyiniz	أَنْتُما لا تَأْكُلا Siz ikiniz yemeyin	أَنْتَ لا تَأْكُلْ Sen yeme	Muhâtab
أَنْتُنَّ لا تَأْكُلْنَ Sizler yemeyiniz	أَنْتُما لا تَأْكُلا Siz ikiniz yemeyin	أَنْتِ لا تَأْكُلي Sen yeme	Muhâtaba

Burada **mehmûzu'l-'ayn**'ın nehiy çekimine de kısaca değinmemiz yerinde olacaktır. سَأَلَ fiilinin nehy-i hâzır çekimi aşağıdaki gibidir:

Çoğul (Cem')	İkil (Tesniye)	Tekil (Mufred)	
أَنْتُمْ لا تَسْأَلوا Sizler sormayınız	أَنْتُما لا تَسْأَلا Siz ikiniz sormayın	أَنْتَ لا تَسْأَلْ Sen sorma	Muhâtab
أَنْتُنَّ لا تَسْأَلْنَ Sizler sormayınız	أَنْتُما لا تَسْأَلا Siz ikiniz sormayın	أَنْتِ لا تَسْأَلي Sen sorma	Muhâtaba

Bir **mehmûzu'l-lâm** olan قَرَأَ fiilinin nehy-i hâzır kipinin çekimi ise şu şekildedir:

Çoğul (Cem')	İkil (Tesniye)	Tekil (Mufred)	
أَنْتُمْ لا تَقْرَؤوا Sizler okumayınız	أَنْتُما لا تَقْرَآ Siz ikiniz okumayın	أَنْتَ لا تَقْرَأْ Sen okuma	Muhâtab
أَنْتُنَّ لا تَقْرَأْنَ Sizler okumayınız	أَنْتُما لا تَقْرَآ Siz ikiniz okumayın	أَنْتِ لا تَقْرَئي Sen okuma	Muhâtaba

Mehmûz Fiilin Emr-i Gâib Çekimi

Emr-i gâibin üçüncü şahıslara dönük emir kipi olduğunu ve nasıl yapıldığını artık biliyorsunuz.

Şimdi أَكَلَ fiilinin emr-i gâib çekimini aşağıdaki tabloda inceleyelim:

Çoğul (Cem')	İkil (Tesniye)	Tekil (Mufred)	
هُمْ لِيَأْكُلوا Onlar yesinler	هُما لِيَأْكُلا O ikisi yesin	هُوَ لِيَأْكُلْ O yesin	Gâib
هُنَّ لِيَأْكُلْنَ Onlar yesinler	هُما لِتَأْكُلا O ikisi yesin	هِيَ لِتَأْكُلْ O yesin	Gâibe

Şimdi سَأَلَ fiilinin emr-i gâib çekimini aşağıdaki tabloda inceleyelim:

Çoğul (Cem')	İkil (Tesniye)	Tekil (Mufred)	
هُمْ لِيَسْأَلوا Onlar sorsunlar	هُما لِيَسْأَلا O ikisi sorsun	هُوَ لِيَسْأَلْ O sorsun	Gâib
هُنَّ لِيَسْأَلْنَ Onlar sorsunlar	هُما لِتَسْأَلا O ikisi sorsun	هِيَ لِتَسْأَلْ O sorsun	Gâibe

Şimdi de قَرَأَ fiilinin emr-i gâib çekimini aşağıdaki tabloda inceleyelim:

Çoğul (Cem')	İkil (Tesniye)	Tekil (Mufred)	
هُمْ لِيَقْرَؤوا Onlar okusunlar	هُما لِيَقْرَآ O ikisi okusun	هُوَ لِيَقْرَأْ O okusun	Gâib
هُنَّ لِيَقْرَأْنَ Onlar okusunlar	هُما لِتَقْرَآ O ikisi okusun	هِيَ لِتَقْرَأْ O okusun	Gâibe

Mehmûz Fiilin Nehy-i Gâib Çekimi

Şimdi أَكَلَ fiilinin nehy-i gâib çekimini görelim:

Çoğul (Cem')	İkil (Tesniye)	Tekil (Mufred)	
هم لا يَأْكُلوا Onlar yemesinler	هما لا يَأْكُلا O ikisi yemesin	هو لا يَأْكُلْ O yemesin	Gâib
هُنّ لا يَأْكُلْنَ Onlar yemesinler	هما لا تَأْكُلا O ikisi yemesin	هِي لا تَأْكُلْ O yemesin	Gâibe

Şimdi سَأَلَ fiilinin nehy-i gâib çekimini görelim:

Çoğul (Cem‘)	İkil (Tesniye)	Tekil (Mufred)	
هم لا يَسْألوا Onlar sormasınlar	هما لا يَسْألا O ikisi sormasın	هو لا يَسْأَلْ O sormasın	Gâib
هُنّ لا يَسْأَلْنَ Onlar sormasınlar	هما لا تَسْألا O ikisi sormasın	هِي لا تَسْأَلْ O sormasın	Gâibe

Şimdi قَرَأَ fiilinin nehy-i gâib çekimini görelim:

Çoğul (Cem‘)	İkil (Tesniye)	Tekil (Mufred)	
هم لا يَقْرَؤوا Onlar okumasınlar	هما لا يَقْرَآ O ikisi okumasın	هو لا يَقْرَأْ O okumasın	Gâib
هُنّ لا يَقْرَأْنَ Onlar okumasınlar	هما لا تَقْرَآ O ikisi okumasın	هِي لا تَقْرَأْ O okumasın	Gâibe

Şimdi emir ve nehiy türünden fiillerle kurulmuş aşağıdaki cümlelerin i‘râbını yapalım:

Emr-i Hâzır

كُلْ مِن كُلِّ فَواكِهِ الصَّيْفِ! (Bütün yaz meyvelerinden ye!)

كُلْ : Emr-i hâzır, ikinci tekil şahıs, eril; fâil gizli zamir (أَنتَ).

مِن : Harf-i cer

كُلِّ : Mecrûr, cer alâmeti sondaki kesra, aynı zamanda muzâf.

فَواكِهِ : Muzâfun ileyh, mecrûr, cer alâmeti sondaki kesra, aynı zamanda muzâf.

الصَّيْفِ : Muzâfun ileyh, mecrûr, cer alâmeti sondaki kesra.

Nehy-i Hâzır

لا تَأْكُلوا لَحْمَ الخِنْزيرِ! (Domuz eti yemeyiniz!)

لا : Lâ en-nâhiye

تَأْكُلُوا : Muzâri fiil, ikinci çoğul şahıs, eril, başındaki *lâ en-nâhiye*'den dolayı meczûm, cezm alâmeti nûn'un hazfi (düşürülmesi); fâil fiile bitişik özne zamiri *vâvu'l-cemâ'a*.

لَحْمَ : Mef'ûlun bih, mansûb, nasb alâmeti sondaki fetha, aynı zamanda muzâf.

الخِنْزيرِ : Muzâfun ileyh, mecrûr, cer alâmeti sondaki kesra.

Emr-i Gâib

لِتَقْرَأْ القُرْآنَ كُلَّ ليلةٍ. (Her gece Kur'ân okusun!)

لِ : Lâmu'l-emr

تَقْرَأْ : Muzâri fiil, üçüncü tekil şahıs, dişil, başındaki *lâmu'l emr*'den dolayı meczûm, cezm alâmeti sondaki sükûn, fâ'il gizli zamir (هي).

القُرْآنَ : Mef'ûlun bih, mansûb, nasb alâmeti sondaki fetha.

كُلَّ : Muzâf

ليلةٍ : Muzâfun ileyh, mecrûr, cer alâmeti sondaki kesra.

Nehy-i Gâib

لا يَأْمُرُوا الناسَ بِالْمُنْكَرِ! (İnsanlara kötülüğü emretmesinler!)

لا : Lâ en-nâhiye

يَأْمُرُوا : Muzâri fiil, üçüncü çoğul şahıs, eril, başındaki *lâ en-nâhiye*'den dolayı meczûm, cezm alâmeti nûn'un hazfi (düşürülmesi); fâil fiile bitişik özne zamiri *vâvu'l-cemâ'a*.

الناسَ : Mef'ûlun bih, mansûb, nasb alâmeti sondaki fetha.

بِ : Harf-i cer

الْمُنْكَرِ : Mecrûr, cer alâmeti sondaki kesra.

Öğrenme Çıktısı

3 Mehmûz fiillerin emr-i hâzır, emr-i gâib; nehy-i hâzır ve nehy-i gâib çekimlerini yapabilme

Araştır/ Tekrarla 3

Aşağıda verilen mehmûz fiilin emr-i hâzır, emr-i gâib, nehy-i hâzır, nehy-i gâib çekimlerini yapınız. (4/أَذِنَ)

İlişkilendir/ Karşılaştır

"en-Nahl Sûresi" 69, "el-'Alak Sûresi" 1. ve 3. ayet-i kerimelerde bulunan emir fiilleri tespit ediniz.

Anlat/ Paylaş

Seçtiğiniz Arapça mehmûz fiilleri emir ve nehiy formlarına çevirerek ezberleyiniz. Bu ezberinizi çevrenizde Arapça bilen kişilerle paylaşınız.